

Derleme Makale

Doi: [10.5281/zenodo.4395434](https://doi.org/10.5281/zenodo.4395434)

TÜRKİYE’DE FİNTEK SEKTÖRÜ

Sait Genç ve Dr. Öğr. Gör. Recep Ali Küçükçolak,*

Başvuru Tarihi:16.12.2020

Kabul Tarihi: 22.12.2020

Yayın Tarihi:23.12.2020

Öz: Teknolojinin yardımı ile finansal hizmetlerin daha kullanıcı dostu haline getirilmesi tüketicilerin bu hizmetlere çok daha kolay ulaşmasını ve yararlanmasını mümkün kılmaktadır. Yapay zeka, robotik süreç otomasyonu, büyük veri, blok zinciri, makine öğrenimi, akıllı sözleşmeler ve biyometrik doğrulama gibi altyapıları kullanan Fintek firmaları, ödeme sistemleri, varlık yönetimi, kitle fonlamaları, kredi derecelendirme, kripto para ve sigortacılık gibi alanlarda yenilikçi yaklaşımlar ile hizmet vermektedir. Bu çalışmada, Fintek alanında kullanılan teknolojiler ve uygulama alanları incelenmiş, Türkiye’de büyüme potansiyeline sahip sektörün hangi alanlarında boşluklar olduğu hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bununla birlikte uluslararası danışmanlık firmalarının Fintek sektörü ile ilgili raporları, sektör ile ilgili düzenlenen seminerlerden elde edilen veriler ve Türkiye’de faaliyet gösteren Fintek firmaları yöneticileri ile yapılan görüşmeler derlenerek Fintek sektörünün büyümesini tetikleyen unsurlar ve yatırıma açık alanların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fintek, Finans, Teknoloji, Finansal Teknolojiler

Abstract: Making financial services more user-friendly with the use of technology makes it possible for consumers to access and benefit from these services much more easily. The Fintech companies using infrastructures such as artificial intelligence, robotic process automation, big data, block chain, machine learning, smart contracts and biometric verification serve with innovative approaches in areas such as payments, asset management, crowdfunding, lending, crypto money and insurance. In this study, technologies used in the field of Fintech and their application areas were examined. The sector with growth potential in Turkey was informed about where the gaps in what areas. In addition, it is aimed to determine the factors that trigger the growth of the Fintech sector and the areas open to investment by compiling the reports of international consultancy firms on the Fintech sector, data obtained from seminars organized on the sector and interviews with active Fintech company executives in Turkey.

Key Words: Fintech, Finance, Technology, Financial Technologies

1 Yüksek Lisans Öğrencisi; İstanbul Ticaret Üniversitesi, 0000-0001-7208-829X; saidgenc@hotmail.com

2 Dr. Öğr. Gör., İstanbul Ticaret Üniversitesi; 0000-0001-7959-1242; akucukcolak@ticaret.edu.tr

* İletişim Bilgisi: akucukcolak@ticaret.edu.tr; Tel.: 0530 548 30 39

1 Giriş

Hızla gelişen teknoloji ile birlikte dünyada akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar, akıllı saatler, televizyonlar ve hatta birçok elektronik eşya sürekli internete bağlanmaktadır. Bu değişimler yaşanırken tüketici talepleri de şeffaflık, kesintisiz ve hızlı erişim, otomasyon, kullanım kolaylığı, eğlence gibi yenilikçi yaklaşımlara yönelmiştir. 2008 yılında yaşanan küresel kriz sonrasında tüketicilerin bankalara olan güveni azalmıştır. Kaybedilen güveni artırmaya dayalı yapılan düzenlemeler bankaların kar marjlarını düşürmüş, bankaların yeni yatırımlar için daha dikkatli davranmasına sebep olmuştur. Bankaların yenilikçi stratejiler oluşturmakta zorlanmaları, teknolojik değişime yeterince hızlı adapte olamamaları ve tüketicilerin alışkanlıklarının değişmesi koşulları bir araya gelince Fintek girişimlerine olan ilgi artmıştır. Yenilikçi yaklaşımların müşteri memnuniyetini artırmaya ve ihtiyaç duydukları rekabet avantajını sağlamalarına yardımcı olabileceğini fark eden bazı bankalar ise Fintek girişimcileri ile ortak operasyonlar yürütmeye başlamışlardır.

2 Finansal Teknoloji

Finans konusu insanlık tarihi kadar bir geçmişe sahip olsa da teknolojinin finans alanına dahil olması, insanlık tarihi baz alındığında oldukça yeni bir durumdur. Finansal Teknoloji terimi, 1990'ların başlarında “Finansal Hizmetler Teknoloji Konsorsiyumu”nda kullanılmaya başlamıştır (Arner, Barberis, & Buckley, 2016).

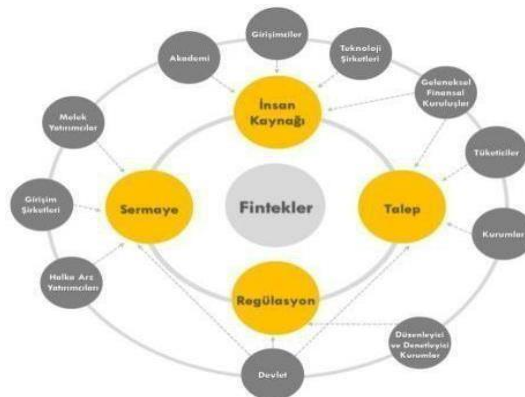
2.1 Fintek Nedir?

Genel olarak finans ve teknoloji kelimelerinin birleşimi olarak tanımlanan Fintek kelimesi için birden fazla tanım yapılmıştır. William J. Magnuson Vanderbilt hukuksal açıdan yaptığı incelemesinde Fintek terimini, “öncelikle teknolojik olarak etkinleştirilmiş mobil ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla finansal hizmetler sağlamada uzmanlaşmış yeni tür şirketler” olarak tanımlamaktadır (Magnuson, 2017).

2.2 Fintek Ekosistemi

Fintek, finansal hizmet sektörünü daha erişilebilir ve daha kolay hale getiren, yenilikçi iş modellerini teknolojiyle birleştiren faktörleriyle müşterilerine daha farklı ve yeni seçenekler sunmak isteyen yatırımcılar için ciddi yatırım alanları oluşturmaktadır. Fintek firmaları finans ve teknoloji alanlı firmalar olarak faaliyet gösterse de aslında faaliyet gösterdikleri alan sadece finans ve teknoloji ile sınırlı kalmamaktadır. Fintek ekosistemini insan kaynağı, sermaye, talep ve regülasyon olmak üzere dört başlık ve bunlarla ilişkili paydaşlar ile tanımlamak mümkündür (Fintech İstanbul ve EY Türkiye Danışmanlık, 2018:9).

Şekil 1: Fintek Ekosisteminin Dört Ana Başlığı ve İlgili Paydaşları

Kaynak: Fintech İstanbul ve EY Türkiye Danışmanlık. (2018). Türkiye FinTech Ekosisteminin Sürdürülebilir Gelişimi için 23 Öneri. Türkiye’de FinTech Ekosistemi, 09

2.3 Fintek Sektörü Teknoloji Altyapısı

Fintek girişimleri, ödeme hizmetleri, müşterilerine kolay işlemler sunmak, paylaşımlarını iyileştirmek, genellikle bankacılık işlemlerinin maliyetlerini düşürmek ve işlemleri daha hızlı yapabilmek için büyük ölçüde gelişmiş yeni teknolojilere güvenmektedir (Haddad & Hornuf, 2016:7). Fintek firmalarının kullandıkları teknolojiler Yapay Zekâ ve Büyük Veri Analizi, Dağıtık Hesaplama, Şifrebilim, İnternet ve İnternet Erişimidir . Bu teknolojiler insanların hayatlarını kolaylaştıracak yenilikçi yazılımları üretmek için geliştirilmektedirler.

2.4 Fintek Teknolojilerinin Kullanım Alanları

Fintek firmalarının ürettikleri teknolojiler bireysel kullanıcıları ve onların ihtiyaçlarını ön planda tuttuğu için geleneksel yöntemlerle çalışan firmalara oranla çok daha çeşitli alanlarda öne çıkmaktadırlar.

Yapay Zekâ, müşteri deneyimlerini araştıran finans uzmanlarına akıllı tahmine dayalı analitik aracı sağlamaktadır. Tüm dahili ve harici müşteri verilerini analiz ederek bu verileri eyleme geçirilebilir iç görüleri dönüştürmektedir. Müşteri düzeyinde gerçek zamanlı tavsiye ve çözümlerin yanı sıra gelecekteki finansal ihtiyaçları da öngörebilmektedir. (bpmonline, 2020). Makine öğrenimi ve algoritmaların kullanımı sayesinde bir bireyin yaptığı tüm harcamaları zaman, yer, değer gibi birçok parametreye göre sınıflandırıp bu gruplarda sorunlu gördüğü harcama hareketlerini sahtecilik olma ihtimaline göre puanlayarak kredi kartı sahibine bu işlemlere ait detayları iletebilmektedirler (Anıl, 2018:51-54).

Fintek firmaları otomatik müşteri desteği, doğru karar verebilme, dolandırıcılığın önlenmesi, müşteri risk profili, daha iyi ticaret ve varlık yönetimi gibi çok önemli alanlarda uygun veri yönetimi araçlarıyla müşterilere kaliteli hizmet sunulabilmektedirler (Raj, 2020).

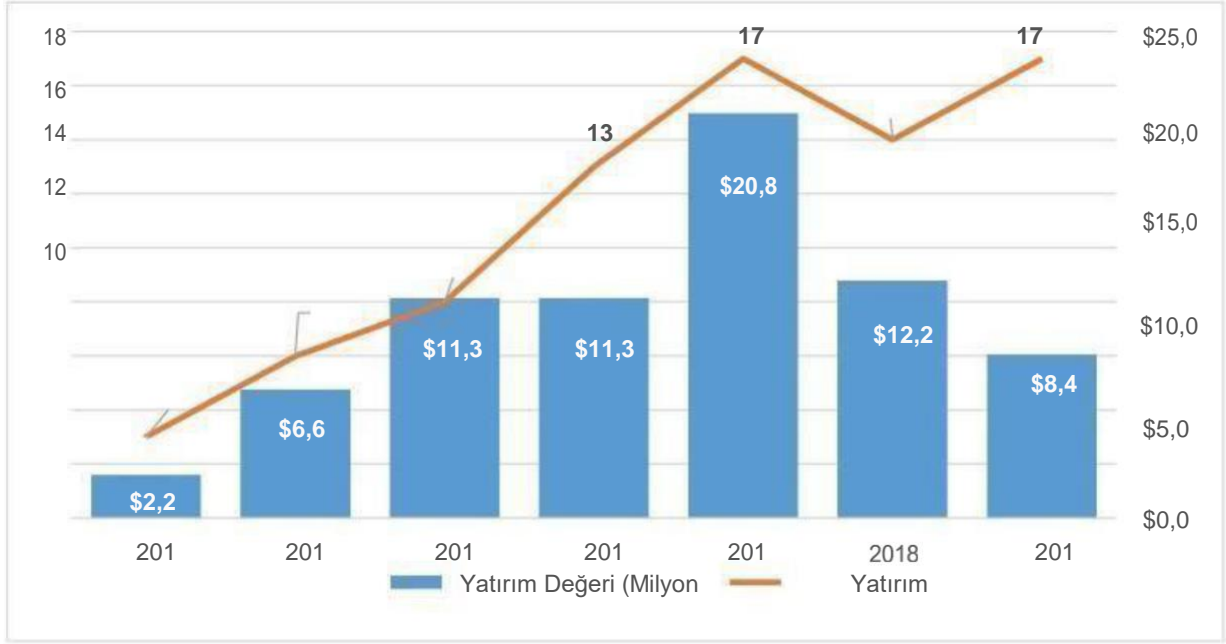
3 Türkiye’de Fintek

Türkiye, küresel sistemin bu sektörüne çok geç girmiş olması, sektör ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli eğitilmiş personelinin olmaması ve altyapı eksikliklerine rağmen uyguladığı yatırım-teşvikler, genç nüfusu, jeopolitiği ve gelişmekte olan ülkeler konumunda olması sebebiyle dünyadaki birçok ülkeden daha yüksek gelişme kaydetmiştir. (Ödeme ve Elektronik Para Derneği, 2018).

3.1 Sektör Analizi

Fintek ekosistemi gün geçtikçe gelişmekte ve artan oranlarda yatırımlar almaktadır. 2012-2016 yılları arasında Türkiye’de girişim sermayeleri ve melek yatırım ağları Fintek girişimlerine toplamda 53,2 milyon dolar yatırım yapmıştır. Türkiye’de 2012 yılında sadece 4,6 milyon dolar olan Fintek yatırımlarının toplamı 2016 yılında 29 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. 2017 yılına gelindiğinde, sadece Ocak ayında iki Fintek firması toplamda 14,5 milyon dolar yatırım almıştır (Deloitte Türkiye, 2017) Türkiye’de Fintek sektöründe ise son 2 yılda yapılan yatırımların azalmış olmasına rağmen girişim sayısı 14’ten 17’ye yükselmiştir (Fintek İstanbul & BKM, 2019).

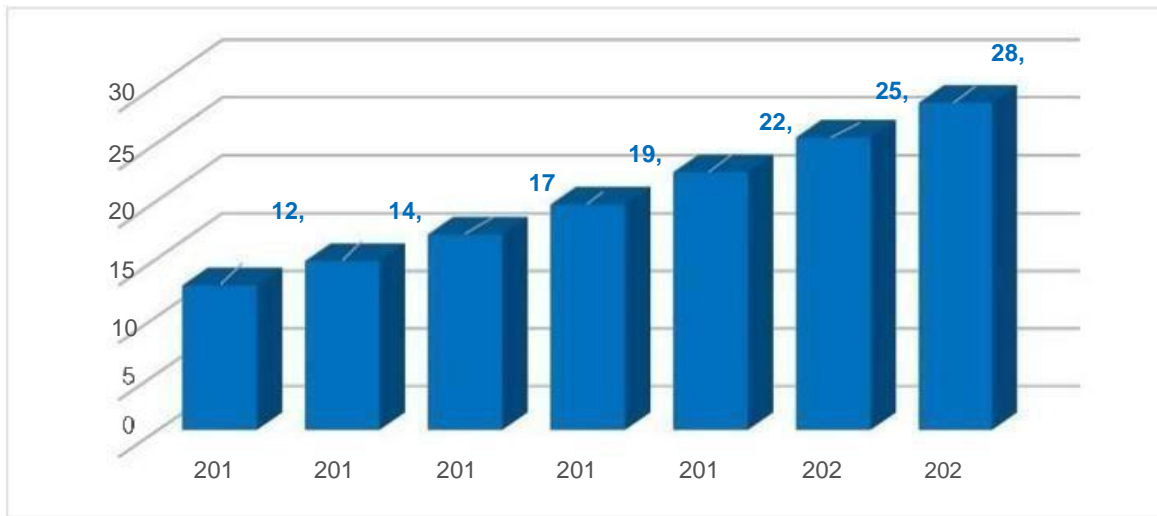
Şekil 2: Türkiye'de Fintek Yatırımlarının Gelişimi

Kaynak: Fintek İstanbul & BKM. (2019). Türkiye'de ve Dünya'da Fintek 2019 Raporu. İstanbul: Fintek İstanbul & BKM.

Fintek sektörünün, 2015- 2016 arası gerçekleşmiş ve 2021 yılına kadar gerçekleşmesi beklenen işlem değerlerinin her yıl arttığı görülmektedir (Fintek İstanbul & Bankalararası Kart Merkezi (BKM), 2016).

Şekil 3: Fintek Alanında 2021 Yılına Kadar Beklenen İşlem Değeri

Kaynak: Fintek İstanbul & Bankalararası Kart Merkezi (BKM). (2016). Türkiyede Fintek Ekosistemi Raporu V10. Fintek İstanbul & BKM.

Fintek firmaları müşterilerine dijital kanalların kullanımı ile birçok fırsat sağlayan yeni bir finans sektörüdür. Ödeme sistemleri, kripto para borsaları, API sağlayıcıları, fatura ödeme, kredi skorlama, yazılım servisleri, kişisel finans ayarlamaları, para transferleri, muhasebe, kitlesel fonlamalar, kredi ve ön ödemeli kartlar, tahsilat servisleri Fintek firmalarının görev aldığı alanlardır. Mobil uygulamalar ile ödemeler ve para transferleri bu teknolojinin günümüzdeki en çok kullanılan alanıdır. Bu hizmetleri kullanan müşteri oranı 2015 yılında %18 oranında gerçekleşirken 2017 yılında %50 seviyelerine yükselmiştir (Bilgel & Aksoy, 2019:1099 -1100).

Tablo 1: Türkiye'de Faaliyet Gösteren Fintek Firma Örnekleri

Faaliyet Alanı	Firma Örnekleri
Ödeme	hepsipay, iPara, iyzico, mokapos, paratika, PayTR, Paytrek, PayU, Wirecard, Payby.Me, Belbim, öde.al, nkolay, Pratik İşlem, ininal, Western Union, transferGo
Bankacılık	Beemo, BKM Express, Gpay, Mobilexpress, papara, Paycell, Vodafone Cep Cüzdan, Alneo Cüzdan, Param, American Express, Diners Club, Discover, Mastercard, VISA, TROY, BirAPI, innova, PayBuy
Kredi	Euler Hermes, Fanaliz, Fideas, Findeks, Kredico, Tarfin, Tekkredi, Crede, artıpara, Enuygun, HangiKredi, Finovatif, KrediLink, SerbestVade, Turk Finansman, nannodit, Trustruk
Kurumsal Kredi	Aymada, BirFatura, BizimHesap, Defter, ekohesap, MEPBulut, Muhsis, KolayBi, Paraşüt, Akaunting, BasitKobi, Logo, Mikro Yazılım, Nebim, UzmanVergi, dakika, KolayIK, OnlineBordro, Workcube, Finans Müdürü, masraff
Sigorta	Bisigortacı, Koalay, Sigorta Dükkanım, Sigortacı123, Sigorta Küpü, Sigortam.net, sigortayeri, Sigorta Cini, TamamlayıcıSağlık, BiSigorta, Sigortaliyo, Globit, Risklator, Ketsoft, UrbanStat
Kitle Fonlama	Arıkovanı, crowdFON, fongogo, fonlabeni, fonbulucu, Donation Based, Buluşum, E-Bursum, ideanest
Yatırım Şirketleri	Fintables, FTech Labs, Matriks Trader, miks, Rasyonet, Portfoyist, Arya, GC, Balya, Infina, Tradesoft, GENEX, BIST Özel Pazar
Kişisel Finans Yönetimi	artıpara, Familup, Finansal Ajanda, GiderimVar, manibux, kassa
Varlık Yönetimi	AkıllıBES, Digifin, ÖNERIVER, VeriZeka
Portföy Yönetimi	Ludens
Büyük Veri	FinMetrik, Verimetrik, Endeksa, Reidin
Merkezler ve Diğerleri	Blockchain Turkey, Fintech Istanbul, KOOPHub, Startups.watch, ÖDED
Kripto Para	bikoin, bitci, Bitexen, Bitlo, BitTurk, Borsabit, BTCTurk, bundle.network, Malta, cointeb, Coiny, Digilira, evercoin, Gobaba, Sistemkoin, TakasCoin, VEBITCOIN, Zeegzag, koinal, Koinim, Koineks, Ovis, Paribu, Luna Tech, Blokzincir.io, Seven Gates, Octabase, Inoix, Negenra, XYZ, VisionOrb

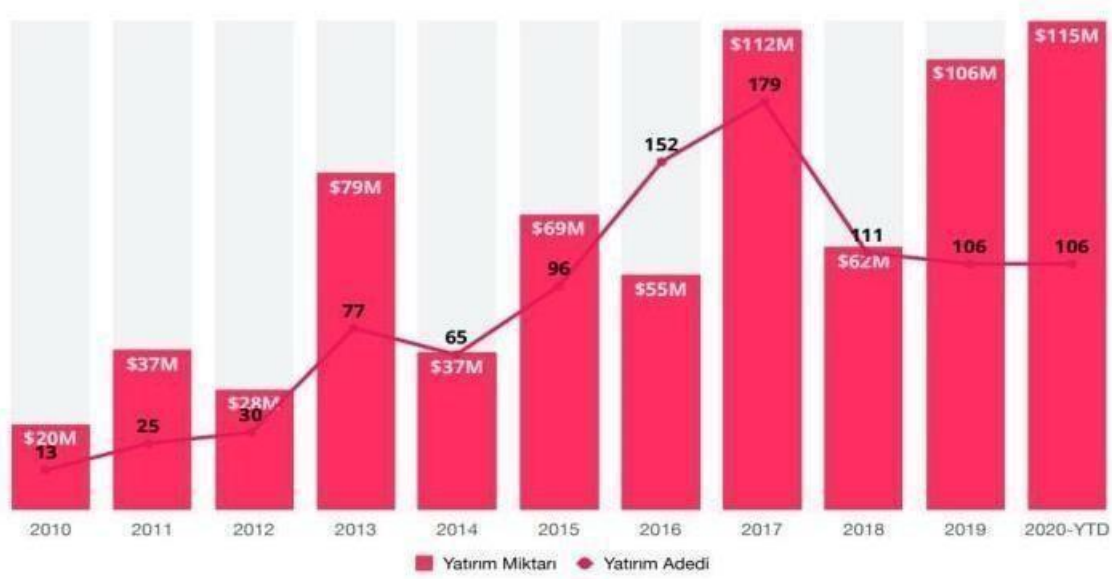
Kaynak: Fintek İstanbul & BKM. (2019). Türkiye'de ve Dünya'da Fintek 2019 Raporu. İstanbul: Fintek İstanbul & BKM.

3.2 Engeller Zorluklar

Fintek girişimleri sermaye gereklilikleri, kara para aklama, mahremiyet, kişisel bilgilerin korunması ve güvenlik düzenlemeleriyle karşı karşıya bulunmaktadır. (Demirdöğen, 2020). 6493 sayılı kanunla fintek firmalarının Türkiye'deki faaliyet gelirlerinden vergi kesilmesi, ayrıca Türkiye sınırları içerisinde resmi bir temsilcilerinin bulunması zorunluluğu getirilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2013). Ancak blokzinciri ve kripto paralarda durum daha farklıdır. BDDK'nın 2013/32 sayılı basın açıklamasında; kripto paraların herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmediği ve karşılığı için güvence verilmediği belirtilmiştir.

Global kriz sonrasında Türkiye ekonomisi hızlı bir toparlanma süreci yaşarken, finansal sektör de ekonomik göstergelerin büyümesine destek olmuştur. 2017 ve 2018 yılları için GSYH’da %5’lik bir büyüme hedefi konulmuş, bu hedefler TL bazında %7,5 ve %3 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılına gelindiğinde ise bu rakam %0,9’a gerilemiş, böylelikle Türkiye ekonomisi 4 trilyon 280 milyar dolarlık büyüklüğe kavuşmuştur. 2019 yılında Türkiye’de Fintek sektörü için exit yapan girişimler en önemli göstergelerden olmuştur. 2019 yılında 8 Fintek firması, exit yapma başarısı gösterirken bu durum yabancı yatırımcıların Fintek alanında Türkiye’ye tekrar ilgi gösterdiğini işaret etmektedir (Canko, Ünsal, Yazıcı, & Elgin, 2019).

Şekil 5: Türkiye’de Melek ve VC Yatırımları

Kaynak: startup.watch. (2020). Türkiye Girişim Ekosistemi 2020. 3. Çeyrek. İstanbul.

Türkiye’de birçok alanda faaliyet gösteren bütün girişimlerin elde ettiği yatırım miktarı Şekil 5’de verilmiştir. Alternatif ödeme kanalları, dijitalleşen bankacılık uygulamaları ve çözüm odaklı finansal hizmet ağının büyümesiyle birlikte Fintek alanındaki girişimler için erken aşama yatırımları da artmaktadır. 2018 yılında yapılan yatırımlar arasında 10 girişim ve 11,7 milyon dolar ile Fintek ilk sırada yer almıştır.

4 Araştırma ve Metodoloji

4.1 Araştırma

Bu araştırma, Fintek sektörünün gelişiminde rol oynayan etkenleri Türkiye perspektifinden kapsayıcı bir şekilde ele almaktadır. Fintek alanındaki son gelişmelerin doğru değerlendirilebilmesi için geleneksel ve yeni girişimler olmak üzere her iki aktör tarafının farklı bakış açıları ile görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda temel araştırma sorusu: “Türkiye’de Fintek sektörünün gelişim dinamikleri nelerdir?” olacaktır. Bu sorunun yanıtlanmasını kolaylaştırmak için dört araştırma sorusuna belirlenmiştir.

Tablo 2: Araştırma Yöntemi

Araştırma Konusu	Araştırma Sorusu	Araştırma Yöntemi	Veri Toplama Yöntemi
Fintek sektör gelişimine katkı sağlayan unsurları anlama	S1: Fintek sektörünün gelişim dinamikleri nelerdir?	Nitel Araştırma	Birincil Veri Kaynağı: Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler İkincil Veri Kaynağı: Danışman Firma Raporları Fintek Seminerleri Organizasyon Raporları Firma Web Siteleri
Geleneksel firmalar ile fintek firmalarının avantaj ve dezavantajlarını kavrama	S2: Fintek firmalarının geleneksel firmalara karşı avantaj ve dezavantajları nelerdir?		
Fintek sektöründeki fırsat ve tehditleri belirleme	S3: Fintek sektöründeki fırsatlar ve tehditler nelerdir?		
Fintek alanındaki riskleri ve zorlukları ortaya koyma	S4: Fintek sektöründe riskler ve zorluklar nelerdir?		

Araştırma yöntemi, verilerin nasıl toplandığını belirleyen bir tekniktir. Anketler, yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlemler ve dokümanların incelenmesi gibi farklı araçlar farklı yöntemlerde kullanılabilir. Nitel araştırma stratejisi, nicel ve karma yöntemlerin yanı sıra iş araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Nitel araştırmada araştırmacı nicel yöntemlerdeki gibi ölçümler uygulamak yerine kelimeleri vurgulamaktadır. (Baltacı, 2019:368-388).

Şekil 6: Nitel Araştırma Adımları

Kaynak: Yazar tarafından (Baltacı, 2019) temel alınarak hazırlanmıştır.

Bu araştırmada tümevarımsal bir nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Tümevarımlı bir muhakeme stratejisine uygun olarak başlangıçta hiçbir varsayım ve hipotez ele alınmamıştır.

4.2 Veri Toplama ve Analiz

Araştırma örnekleminde katılımcıların, araştırma konusu ile ilgili duygu, düşünce ve bilgilerini aktif bir şekilde açıkladığı, yaşam öyküsünü anlattığı veri toplama tekniği görüşme olarak adlandırılmaktadır. Görüşme teknikleri yapılandırılmamış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmış ve odak grup görüşmesi şeklinde farklılıklar göstermektedir (Baltacı, 2019). Bu araştırmada birincil veriler, yarı yapılandırılmış görüşmelerden toplanmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce ana konu çerçevesinde sorular hazırlanmıştır. Tablo 3'te verilen çerçeve sorular görüşme öncesinde katılımcılar ile paylaşılmıştır. Makaleler, kitaplar, ekonomik kuruluşların raporları, fintek seminerler.

Tablo 3: Görüşme Soruları

• Fintek alanındaki son gelişmeler hakkında düşüncelerinizi paylaşır mısınız?
• Gelişmeler sizin işinizi nasıl etkilemektedir?
• Diğer Fintek firmaları ile işbirliğiniz var mı?
• Fintek girişimleri sizin için tehdit mi yoksa işbirliği fırsatı mı?
• Geleneksel finans şirketleri yenilikçi çözümler uygulamada başarılı mı?
• Fintek ve geleneksel finans şirketlerini karşılaştırdığınızda avantaj ve dezavantajlar nelerdir?
• Fintek ve geleneksel finans şirketleri adil bir ortamda rekabet edebiliyor mu?
• Türkiye'de Fintek alanında yapılan yasal düzenlemeler yeterlimidir?
• Dünya ile kıyaslandığında Türkiye Fintek ekosisteminde hangi alanlar yatırıma açıktır?
• Fintek sektörünün gelişmesine katkı sağlayan faktörler nelerdir?
İ, danışmanlık şirketi raporları ve şirket web siteleri ikincil veri kaynaklarıdır.

Fintek alanında farklı alanlarda uzmanlığa sahip katılımcılar ile görüşme yapmak amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle katılımcılar Fintek girişimlerinden ve faal firmalardan seçilmiştir. Birincil verilerin toplandığı yarı yapılandırılmış görüşmeler, bilgisayar destekli kişisel görüşmeler olarak toplamda 10 katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcıların bir kısmı isimlerini ve şirketlerini paylaşmalarına izin verirken çoğunluğun reddetmesi nedeniyle tüm katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuştur. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Görüşmeciler Listesi

Katılımcı	Unvanı	Uzmanlık Alanları	Çalıştığı Kurumun Alanı
KT-1	Genel Müdür	Elektronik Para, Ödeme Sistemleri, Siber Güvenlik, Dijital Uygulamalar	Dijital Sistemler, Teknik Donanım
KT-2	Firma Ortağı	Elektronik Para, Ödeme Sistemleri, Dijital Uygulamalar	Bankacılık ve Ödeme Sistemleri Altyapısı
KT-3	Genel Müdür Yardımcısı	Elektronik Para, Ödeme Sistemleri, CRM, Pazarlama	Elektronik Para Kuruluşu ve Ödeme Hizmetleri
KT-4	Ürün Müdürü	Fintek, Dijital Dönüşüm, Dijital Uygulamalar	Dijital Uygulamalar ve Altyapı
KT-5	Genel Müdür Yardımcısı	Dijital Uygulamalar, Proje Yönetimi, IT Yönetimi	Elektronik Para Kuruluşu ve Ödeme Hizmetleri
KT-6	Market Geliştirme Müdürü	Sigorta, Pazarlama, İşletme Yönetimi	Sigortacılık
KT-7	Serbest Yatırımcı	Borsa, Kripto Paralar	-
KT-8	Bankacılık ve Finans Denetim Uzmanı	Bankalar ve Fintek Firma Denetimleri	Kamu Bankası
	Proje Yöneticisi	Dijital Uygulamalar, Ödeme Sistemleri, Elektronik Para	Mobil Uygulamalar
KT-10	Genel Müdür	Elektronik Para, Ödeme Sistemleri, Dijital Uygulamalar, İletişim Teknolojileri	Elektronik Para Kuruluşu ve Ödeme Hizmetleri

5 Sonuçlar

5.1 Fintek Sektörünün Gelişim Dinamikleri

Katılımcıların çoğu, 2008'deki küresel finansal krizlerin Fintek yükselişine katkıda bulunduğu konusunda hemfikir olmuştur. Yasa koyucular, 2008 yılında yaşanan ekonomik gerilemenin ardından, finans sektörünün tüketici güvenini, rekabeti, adaletini ve istikrarını artırmak için yeni yasa ve yönetmelikler çıkarmaya başlamıştır. Fintek girişimleri piyasalarda ortaya çıkan fırsatlardan yararlanmaktadır. Krizlerin ardından kısa sürede, geleneksel finans kurumları ile müşterileri arasındaki ilişkilerde değişiklikler görülmeye başlanmıştır. Güven kaybı, bunun arkasındaki temel nedenlerden biridir.

Katılımcıların tamamı tüketicilerin mobil teknolojiler sayesinde finansal hizmetleri daha sık kullanmaya başladığını belirtmişlerdir. Mobil teknolojilerin gelişimi Fintek pazarını genişletmiş, yenilikler ve yeni girişimler için alan açmıştır. “Z kuşağı” olarak da bilinen yeni nesil, geleneksel finans kuruluşları yerine teknoloji şirketlerini ve Fintek firmalarını tercih etme eğilimindedir. Serbest yatırımcı olan katılımcı KT-7, yeni neslin banka şubelerini ziyaret etmek ve finansal hizmetleri yürütmek için insanlarla uğraşmak istemediğini, ayrıca Google ve Facebook gibi teknoloji şirketlerine karşı güçlü bir eğilimleri olduğunu belirtmiştir.

5.2 Fintek ve Geleneksel Finans Kuruluşlarının Avantajları ve Dezavantajları

Katılımcıların çoğu, geleneksel finans kuruluşlarının Fintek firmalarına göre temel avantajlarının sermayeleri ve mevcut müşteri kitlesi olduğu konusunda aynı görüştedirler. Geleneksel finans kuruluşları zor elde edilen lisanslar sayesinde sektöre yeni girenlere karşı kısıtlamalardan yararlanarak büyük varlıklar elde etmişlerdir. Bununla birlikte geleneksel finans kuruluşlarının yasal düzenlemeler ve finansal piyasalarda nasıl iş yapılacağı konusunda derin deneyimleri bulunmaktadır.

Katılımcıların çoğuna göre, geleneksel finans kuruluşları büyük fakat eski teknolojiye sahiptirler. Yine katılımcılar ortak olarak yasal düzenlemeler geleneksel finans kuruluşlarının esnek olmadığını beyan etmişlerdir. Büyük ve köklü kurumların yeni çevreye adapte olmalarının önündeki engellerden biri de pazardaki gelişmelere karşı kültürel boşluk ve geleneksel zihniyettir. Halen Facebook hesabı olmayan ya da mobil uygulama kullanmayan yöneticilerin varlığı dezavantajdır.

Finans alanında pazarlama yöneticisi KT-3 ve teknik deneyime sahip ürün müdürü KT-4, Fintek firmalarının teknoloji tarafında büyük kurumlardan daha hızlı ürünler geliştirebildiklerini, daha uygun maliyetli sistemlerle işlerini yürütebildiklerini vurgulamıştır.

5.3 Fintek Alanında Fırsatlar ve Tehditler

Tüm katılımcıların yorumları derlendiğinde; Fintek firmalarının niş alanlarda boşluk doldurmak, doğrudan geleneksel finans kuruluşlarının verdiği hizmetleri vermek ve gelişmiş algoritmalar ve yapay zekâ ile büyük veri analizleri gibi yeni çözümleri hayata geçirerek geleneksel finans kuruluşlarının teknolojik yeniliklerini artırmak olmak üzere üç farklı stratejik hedefleri olduğu söylenebilir. Fintek firmaları, pazara katkıda bulunmanın yanı sıra teknolojik altyapıları ve girişimcilik yönleri ile birçok yönden geleneksel finans kuruluşlarına katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte geleneksel finans kuruluşları bünyelerine aldıkları ya da işbirliği içinde oldukları Fintek firmaları sayesinde tabi oldukları düzenlemeleri esnetebilmektedirler.

Fintek tarafında ise ihtiyaç duyulan sermaye ve müşteri tabanı için tanınmış büyük bir finans kuruluşu, onlara geniş bir müşteri kitlesine ulaşmada fayda sağlayacak, müşteriler ve yatırımcılar nezdinde itibarlarını artıracaktır. Yine henüz Türkiye’de uygulamaya geçmemiş olan “açık bankacılık” geniş müşteri kitlelerine ulaşmak adına Fintek firmaları için büyük bir fırsat olacaktır.

5.4 Fintek Alanındaki Riskler ve Zorluklar

Fintek alanında düzenlemelerle ilgili çeşitli sorunlar ve zorluklar vardır. Teknoloji ve hizmetler çok hızlı değiştiğinden kanun koyucuların bu yeniliklerin yararlarını ve olası suistimallerini kavramaları oldukça zor olmaktadır. 2008 yılından sonra binlerce Fintek şirketi ortaya çıkmış fakat bunlar arasında başarısız olanlar olmuştur. Diğer taraftan pek çok kişi siber güvenlik, veri gizliliği, büyük verilerin korunması ve fikri mülkiyet açısından Fintek firmalarının hizmetlerine şüpheyle yaklaşmaktadır.

6 Genel Değerlendirme

Küresel anlamda trend olmayı başaran Fintek, Türkiye’de de kabul görmüş ve finansal hizmetlerde geleneksel iş modelini teknolojik çözümlere evirmiştir. Genç nüfusu, jeopolitik konumu, güçlü ve yenilikçi finans sektörünün varlığı ve dinamik girişimcilik kaynakları ile Türkiye bu alanda önemli bir avantaja sahiptir. Bankacılık sisteminin güçlü olması, kartlı ödeme sistemlerinin yaygın kullanımı ve mobil teknolojilerin hızla kabul görmesi Fintek girişimlerine önemli fırsatlar sağlamaya başlamıştır. Diğer taraftan, Türkiye’de finansal teknolojiler alanını n yeni ve genel genel ekonomik büyüme oranının yeterince yüksek olmaması Fintek alanında halen büyüme potansiyeli olduğunu göstermektedir. Covid-19 virüsü nedeniyle yaşanan pandemi sürecinde getirilen kısıtlamalar e-ticaretin hızla yükselmesine, bununla birlikte ödeme hizmetlerinde çeşitlilik ve potansiyelin artmasına neden olmuş, büyümeye hız kazandırmıştır.

Türkiye’de genellikle ödeme hizmetleri, mobil bankacılık, varlık yönetimi, dijital para birimi ve sektörü destekleyen teknoloji altyapı alanları öne çıkmaktadır. Bununla birlikte cüzdan uygulamaları, kart teknolojileri, ödeme sistemleri, çevrimdışı ödemeler, para transferleri, indirim ve sadakat kartları, bütçe yönetimi, tahsilat takibi, POS yönetimi, ön muhasebe, sanal POS, yazarkasa, veri güvenliği, kriptoloji, kripto para borsası ve kredi notu verme gibi alanlarda faaliyetler olduğunu görmek mümkündür. Finansal hizmetler alanının birçok kesimini yakından ilgilendiren blokzinciri teknolojisi ve IoT henüz yeterince yatırım almamıştır. Bankacılık açısından bakıldığında PSD2 direktiflerinin kabul görmesi ile API bankacılığının önü açılmış durumdadır. Bu sayede Fintek firmaları, bankaların sağlayacakları API’ler sayesinde müşterilerine daha hızlı ve daha esnek ürünler sunabilme fırsatı yakalayacaklardır. Türkiye’de sigorta sektöründe de faaliyet gösteren şirketler, mobil uygulamalar yardımıyla ürün ve hizmetlerini müşterilerine sunmaktadır. Regülasyonlar konusunda atılacak doğru adımlarla henüz uygulamada olmayan bireyden bireye kredilendirme, kripto paralar ile kitlesel fonlamalar gibi faaliyet göstermenin mümkün olmadığı alanlar ekosisteme dahil edilebilecektir.

Sonuç olarak, regülasyonlardaki eksikliklere rağmen Fintek sektörünün özellikle açık bankacılık, kripto para projeleri, blokzinciri, IoT alanlarında gelecekte hızla büyüme potansiyeline ve gelişime sahip olduğu değerlendirilmiştir.

Kaynakça

- Anıl, C. (2018). Fintek: finansta teknoloji. *Gösterge Bahar Dergisi*, 51-54.
- Arner, D., Barberis, J., & Buckley, R. (2016). *The evolution of fintech: a new post - crisis paradigm?* Sidney, Australia: University of New South Wales - Hong Kong Faculty of Law.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 368-388.
- Bilgel, D., & Aksoy, B. (2019). Finansal teknoloji şirketleri ve geleceğin bankacılığı: açık bankacılık. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(17), 1099-1100. doi:10.31590/ejosat.646196
- bpmonline. (2020). *Fintech in 2020: top 5 all trends for financial experts*.
- Canko, S., Ünsal, S., Yazıcı, S., & Elgin, İ. (2019). *Türkiyede ve dünyada fintech 2019 raporu*. Fintek İstanbul ve Bankalarası Kart Merkezi (BKM).
- Deloitte Türkiye. (2017). *Türkiye fintek ekosistemi*. İstanbul: Fintek İstanbul & BKM. 8 30, 2020 tarihinde <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/finance/articles/fintech-ecosystem-in-turkey.html> adresinden alındı
- Demirdöğen, Y. (2020). *Dijital dönüşüm ve finansal teknolojilere yansımaları* (01 b.). Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım Ticaret Ltd.Şti.
- Fintech İstanbul ve EY Türkiye Danışmanlık. (2018). Türkiye fintech ekosisteminin sürdürülebilir gelişimi için 23 öneri. *Türkiye'de FinTech Ekosistemi*, 09.
- Fintek İstanbul & Bankalararası Kart Merkezi (BKM). (2016). *Türkiyede fintek ekosistemi raporu v10*. Fintek İstanbul & BKM.
- Fintek İstanbul & BKM. (2019). *Türkiye'de ve dünyada fintech 2019 raporu*. İstanbul: Fintek İstanbul & BKM.
- Haddad, C., & Hornuf, L. (2016). The emergence of the global fintech market: economic and technological determinants. *CESifo Center for Economic Studies & Ifo Institute*, 7(6131), 07.
- Magnuson, W. (2017). *Ragulating fintech*. What is fintech ?, Texas.
- Ödeme ve Elektronik Para Derneği (ÖDED). (2020, 08 27). *ÖDED derneği*. 10 03, 2020 tarihinde <https://oded.com.tr/>: <https://oded.com.tr/home/hakkimizda/oded/> adresinden alındı
- Ödeme ve Elektronik Para Derneği. (2018). *Fintek çalışma grubu kuruldu*. 10 03, 2020 tarihinde <https://oded.com.tr/>: <https://oded.com.tr/2018/07/10/fintek-calisma-grubu-kuruldu/> adresinden alındı
- Öztürk, A. A. (2019). Blokzinciri teknolojisi ve kripto paraların finans sektörüne etkisi ile ülkemizdeki ve uluslararası alandaki önemli yasal düzenlemeler. *Finans Hukuku Gündemi Dergisi Ekim Sayısı*(02), 66-68.
- Raj, V. (2020, 08 17). *How all & machine learning is infiltrating the fintech industry?* Costumer think: <https://customerthink.com/how-ai-machine-learning-is-infiltrating-the-fintech-industry/> adresinden alındı

- T.C. Resmi Gazete. (2013, 06 20). *Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri, ödeme hizmetleri ve elektronik para kuruluşları hakkında kanun*. 10 06, 2020 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130627-14.htm> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *2020 GSYH*. 10 07, 2020 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-III.-Ceyrek:-Temmuz---Eylul,-2020-33606> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2020*. 10 07, 2020 tarihinde TÜİK: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) adresinden alındı